

Лідерство — ефективна складова соціально-економічного розвитку територій

Історію пишуть особистості. Вони формують громадську думку та напрями розвитку суспільства. Від конкретного індивідуума, який виконує певну функцію, забезпечує певну діяльність, залежить в цілому і конкретний результат. Результат, який сьогодні так потрібний Україні! Подолати корупцію, розбудувати соціально орієнтовану державу, і врешті-решт захистити свою рідну Батьківщину, відстояти своє право жити за сучасними цивілізованими світовими стандартами. Отже, серед перших на порядку денному — завдання створення ефективної системи кадрової політики з потужною системою добору, підготовки, перепідготовки та моніторингу результатів діяльності, кар'єрного росту сучасних управлінців, державних службовців і політиків.

Важливого значення, з урахуванням проведення децентралізації державного управління, реформування місцевого самоврядування, набуває кадрова політика саме в органах місцевого самоврядування. Бо саме вони — основа основ країни. Саме тут влада знаходиться у постійному безпосередньому контакті з громадянами.

Наявність високоосвічених фахівців — запорука успіху будь-якого колективу. Тому школи, що вчать державних службовців, у найвищій пошані в країнах розвинутої демократії. В Україні цю важливу роль відіграють, насамперед, Національна академія державного управління при Президенті України та Академія муніципального управління. Проте в сучасному швидкоплинному світі зберігати стабільність й свої лідеруючі позиції нелегко. Виграє тільки той, хто постійно вивчає та впроваджує новачі. Саме тому важливим завданням найстаршої та найбільш поважної міжурядової організації світу — Ради Європи — сьогодні стала до-

помога країнам у дослідженні та впровадженні кращих сучасних світових стандартів й методологій задля забезпечення стабільного демократичного розвитку. Чільне місце серед доробку Ради Європи посідає «Академія лідерства» — тренінгові програма Центру експертизи реформ місцевого самоврядування Ради Європи, розроблена вона на основі методології «Сучасне лідерство для сучасного місцевого самоврядування». В Україні цю «Академію» завершили вже понад 200 керівників органів місцевого самоврядування міст, селищ та сіл. Минулого року в «Академії» пройшли підготовку також викладачі й тренери. Їх завдання — продовжити в різних регіонах нашої країни навчання депутатів, керівників та працівників органів місцевого самоврядування всіх рівнів.

Звісно, коли людина стає мером або депутатом, то ми можемо стверджувати, що вона має лідерські задатки і певний потенціал, які вже визнані. Проте фахівці стверджують: лідерські якості можна й потрібно розвивати, лі-

дерству навіть можна навчитись. І «Академія лідерства», без сумніву, допомагає в цьому своїм слухачам, а також надає їм сучасні знання й навички зі стратегії розвитку, інновацій та доброго врядування на місцевому рівні, інструментарію реалізації 12-ти принципів доброго демократичного врядування, знайомить з багатьма іншими інструментами сучасного муніципального менеджменту. Саме лідерство зможе забезпечити значне підвищення ефективності діяльності влади. Це відбувається за рахунок трансформації звичайних управлінців у справжніх очільників, неформальних керівників своїх колективів, організацій та громад. Якщо говорити про громадянське суспільство, то виклик номер один, що стоїть сьогодні перед всіма країнами світу, — це виховання громадянськості, сприяння вихованню особистості-громадянина. Якщо ж говорити про управління країною, як на державному, так і на місцевому рівнях, — воно повинно відповідати згаданим вище 12-ти принципам доброго демократичного врядування, що були схвалені 16 жовтня 2007 року в місті Валенсія (Іспанія).

Ще одне важливе питання — співпраця громадянського суспільства та влади. З одного боку, зміст політичної влади, її форми в багатьох випадках визначаються сутністю суспільної організації. З іншого — характер політичної влади має суттєвий вплив на темпи розвитку суспільної системи, якісні характеристики її громадянської зрілості. Діяльність муніципального керівника — це багатогранний нескінченний пошук раціонального в житті людського суспільства. Для прикладу наведемо досвід Славутича — міста, віддавна відкритого для новацій та кращих практик.

Рішенням Славутицької міської ради від 5 жовтня 2007 року був прийнятий Кодекс етики, честі і порядності, добросовісного та ефективного управління територіальної громади міста, метою якого є створення добротних і якісних умов життя, зміцнення доброзичливих взаємин славутичан, здійснення добросовісного й ефективного управління міською владою. Даний кодекс — це зведені правила публічної етики на таких рівнях відносин: «влада — суспільство», «міський голова — державна виконавча влада», «міський голова — територіальна громада», «державна виконавча влада — територіальна громада». Мета впровадження такого Кодексу — перейти від формули відносин «начальник — громадянин» до філософії «громадянин — надавач послуг». До речі, такий підхід у місті був застосований не без допомоги з боку фахівців Ради Європи. Один із розділів Кодексу етики був складений молодими та активними славутичанами — представниками міської Молодіжної ради «Майбутнє Славутича». У регламенті роботи Славутицької міської ради є положення: проведення двічі на рік спільних сесійних засідань разом із Молодіжною радою щодо прий-

няття рішень у сфері молодіжної політики.

3 травня 2007 р. у виконавчому комітеті Славутицької міської ради діє Система управління якістю відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 9001 у сфері надання адміністративних, комунальних та соціальних послуг населенню. Саме через систематизацію процесу підвищується відповідальність службовців органів місцевої влади, покращується система контролю через надання можливості громадянам для ознайомлення з порядком проведення стандартної процедури, недотримання якого може бути оскаржено в суді. З приводу цього я дозволив би собі авторське тлумачення того, що таке комплексна система управління якістю соціальних послуг в місті Славутич: це систематизація правової нормативної бази та практичних досягнень з метою створення ефективного механізму управління соціальними послугами на рівні сучасних стандартів. В ньому доповнений суттєвий елемент — це практичні досягнення, надбання того, що вдалось сьогодні здійснити в багатьох містах України. Ми вбачаємо мету стандартизації послуг також і в тому, щоб зменшити вплив особистості і настрою представника влади на загальні процеси. Особливо це стосується органів виконавчої влади. Коли говоримо про чиновника, то маємо на увазі і державну відповідальність, і необхідність зміни ставлення до рівня оплати праці державного службовця. Треба зрозуміти, що немає нічого дорожчого для держави, ніж дешевий чиновник, і необхідно йти шляхом підвищення рівня престижності роботи в органах державного управління. У Славутичі з 2003 року успішно реалізується розпорядження міського голови «Про відкритість влади», яким забезпечується прозорість діяльності органів влади в місті, незалежно від підпорядкованості. Ідея така: у приймальний день будь-яка необхідна інформація повинна бути надана своєчасно будь-яким органом як місцевого самоврядування, так і виконавчої влади. Ефективність даного рішення доведена восьмирічної практикою. Сьогодні це практично закріплено в Законі України №2939-VI «Про доступ до публічної інформації», прийнятий Верховною Радою 13 січня 2011 р. Ефективність цього закону безсумнівна.

Сучасний світ постійно привносить все нові й нові виклики. З'являються, наприклад, тенденції до спекулювання на мовних питаннях. Як наслідок — руйнація людських відносин і стосунків. Саме тому ми повинні говорити не просто про фінансово-економічну кризу, а кризу, на погляд автора, більш суттєвішу, а саме: кризу суспільних відносин у самому широкому розумінні цього терміну. У цьому процесі слово лідера набуває неабиякого значення. На жаль, деякі політики, як лідери з величезним впливом на свідомість мільйонів людей, іноді безсоромно використовують риторіку як зброю в боротьбі за владу, за

домінування над суспільством, над правом інших і навіть над Законом. У цьому процесі пошук істини стає для деякого чимось другорядним. Саме маніпулювання свідомістю людей, пустопорожня, беззмістовна балаканина підриває довіру суспільства, громади до керівників та влади в цілому. Тому особливо в цей час, час реформування усіх сфер життєдіяльності, риторика добра, любові, співчуття, віри має величезне соціальне замовлення й багаторазово зростає попит на справжніх лідерів. Їх існування стає безумовною запорукою пом'якшення існуючих протистоянь та конфліктів, передумовою успішного проведення дуже важливих реформ децентралізації усієї системи державного управління. Й саме це засвідчила «Революція Гідності» й уся новітня історія України.

Лідери усіх рівнів влади, від президента до депутата сільської ради, відіграють особливо важливу роль в об'єднанні зусиль навколо реформ, в розумінні та усвідомленні їх проведення. Лідери повинні володіти не тільки знаннями справи, філософією реформ, а й мистецтвом публічного виступу, слова, жесту, руху, демонстрації доступності й відкритості та, звичайно ж, щирості. Саме тому, маючи певну основу, природні дані особистості, краще необхідно зрозуміти та ще раз пригадати тезу: лідерству не тільки можна, а й потрібно навчатись й оволодіти сучасними методами лідерства! Місія муніципального лідерства полягає в забезпеченні спроможності визначати та давати відповідь на виклики, які постають перед громадою, розбудовувати інституційний потенціал органу місцевого самоврядування, повністю використовувати потенціал персоналу, ефективно співпрацювати з партнерами та зацікавленими сторонами. Саме тому курс «Академії лідерства», який реалізується в рамках програми Ради Європи «Посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування в Україні», має величезне значення для сприяння розвитку нашої країни та покликаний допомогти керівникам, яких визначили українські громади, — сільським, селищним і міським головам, депутатам різних рівнів, представникам громадських організацій і об'єднань — отримати сучасні знання й навички лідерства з використанням успішного досвіду кращих муніципалів світу.

На погляд автора, успіх реформ в Україні, за великим рахунком, залежить саме від лідерства і лідерів, які на основі сучасних знань, навиків і переконань можуть взяти на себе відповідальність за майбутнє місцевого самоврядування — майбутнє України.

Володимир УДОВИЧЕНКО,
голова МГО
«Громадська рада з розвитку міста Славутич»,
член Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи,
доктор економічних наук,
професор